

1 Corregeix les formes incorrectes que trobis en aquestes oracions:

A No he trobat ningun raspall al calaix.

B No saps lo bé que ens ho vam passar.

C L'any que ve aniré a la universitat.

D No tinc bastants diners per passar el mes.

E Avui no fa molta calor.

F Ara t'explicaré lo que va passar ahir a l'institut.

G En aquesta empresa hi ha algo que no acaba de rutllar.

H Uns aniran a esquiar i els demés faran piragüisme.

I Posa't el teu abric i marxem de seguida.

J No t'imagines lo divertit que és el meu cosí.

K Sempre fa les coses a lo boig.

L En Pep és aquí: he sentit llur cotxe.

M La nostre decisió és ferma i no la canviarem.

N És el sisé noi de la llista.

O Han robat dos-centes camises a un majorista.

P Aquest estiu he fet bastantes amistats.

Q Viu en el 1er pis i jo en el 2on.

R Ha fet molts calés? Tothom diu que sí.

S He demanat un préstec de dos centes cinquanta-mil pessetes.

T No tens ninguna raó per preocupar-te.

2 Llegeix aquest text i contesta les preguntes que tens a continuació:

GILGAMESH, el primer matador de dracs

La narració escrita més antiga que es conserva és la història de Gilgamesh.

Gilgamesh era rei d'Uruk, a l'actual Irak, una de les primeres ciutats del món. Un bon dia va saber que havia de morir i va decidir emprendre una aventura que li donés un nom, que fos recordat per sempre. Va reunir tot un petit exèrcit i, en companyia del seu company i servent Endiku, va travessar set muntanyes en direcció al "País dels vius", on creixien uns cedres meravellosos guardats pel ferotge drac Umwawa.

Seguint els consells del seu fidel company Endiku, Gilgamesh va matar el monstre i li va prendre els arbres del seu jardí. El fet de tallar els arbres contra la voluntat del drac explica el difícil naixement de l'agricultura i les aventures de Gilgamesh expressen el combat de l'home per dominar la terra.

Ja en aquelles èpoques, la història de Gilgamesh es va fer molt popular entre tots els pobles de l'Orient Mitjà, com la de sant Jordi ho és avui entre nosaltres.

A Busca paraules del text que continguin els sons vocàlics següents:

[ə] [é] [ə]: _____ [ə] [é] [i]: _____
 [u] [u] [á]: _____ [ə] [é] [ə]: _____
 [u] [á] [ə]: _____ [ə] [ə] [á]: _____

B Escribe cinc mots del text en què la grafia a soni [ə] i cinc altres en què la grafia o soni [u]:

a ▶ [ə]: _____
 o ▶ [u]: _____

C Destria mots del text que continguin els diftongs següents:

[éj]: _____ [iw]: _____ [wə]: _____

 [új]: _____ [éw]: _____

D Assenyala les elisions que trobis en aquest text.

E Separa els mots següents en síl·labes i explica per què les agrupacions vocàliques que contenen no formen diftong:

companyia	
història	
narració	
direcció	
Orient	

F Explica què és l'accent diacrític i posa'n tres exemples del text:

G Escribeu tres mots aguts que portin accent i tres altres que no en portin. Fes el mateix amb els mots plans. Justifica la presència o l'absència d'accent:

Mots aguts amb accent:

Mots aguts sense accent:

Mots plans amb accent:

Mots plans sense accent:

H Transcriu les esses dels mots següents. Fes atenció als contactes.

es conserva

és la història

els arbres

I Escribeu mots del text que continguin els sons següents:

[r̄]	[gz]	[j]	[dʒ]
[ʒ]	[ks]	[z]	[s]

J Explica l'ortografia del so [s]. Posa'n exemples del text.

Solucions

- 1 a** No he trobat **cap** raspall al calaix.
b No saps **que** bé **que** ens ho vam passar.
c L'any que ve aniré a la universitat.
d No tinc **prou** diners per passar el mes.
e Avui no fa **gaire** calor.
f Ara t'explicaré **el** que va passar ahir a l'institut.
g En aquesta empresa hi ha **alguna cosa** que no acaba de rutllar.
h Uns aniran a esquiar i els **altres** faran piragüisme.
i Posa't l'abric i marxem de seguida.
j No t'imagines **que** divertit **que** és el meu cosí.
k Sempre fa les coses **a la babalà**.
l En Pep és aquí: he sentit **el seu** cotxe.
m La **nostra** decisió és ferma i no la canviarem.
n És el **sisè** noi de la llista.
o Han robat **dues-centes** camises a un majorista.
p Aquest estiu he fet **bastants** amistats.
q Viu en el 1r pis i jo en el 2n.
r Ha fet **gaires** calés? Tothom diu que sí.
s He demanat un préstec de **dues-centes** cinquanta mil pessetes.
t No tens **cap** raó per preocupar-te.

- 2 a** **emprendre**
voluntat
muntanyes
exèrcit
expressen
travessar

b Resposta model:

narració, **escrita**, **antiga**, **conserva**, **història**, **era**, **actual**, **primeres**, **dia**, **saber**.
conserva, **morir**, **donés**, **recordat**, **companyia**, **company**, **consells**, **company**.

c [éj]: **rei** [iw]: **ciutats** [wə]: **guardats**
 [új]: **avui** [éw]: **seu**

d **narració escrita**, **que es**, **que havia**, **decidir**, **emprendre**, **matar el**, **prendre els**, **explica el**, **ja en**.

e	com-pa-ny-i-a	Aquestes agrupacions vocàliques no formen diftong perquè els grups i + vocal tan sols fan diftong quan es troben a principi de mot o entre vocals.
	his-tò-ri-a	
	nar-ra-ci-ó	
	di-rec-ci-ó	
	O-ri-ent	

f L'accent diacrític és l'accent que fem servir per diferenciar mots que s'escriuen de la mateixa manera però tenen significats diferents.
 Exemples: més / mes, és / es, món / mon.

g Resposta model:

Mots aguts amb accent: **narració**, **donés**, **direcció**, **jardí**.

Mots aguts sense accent: **ciutats**, **saber**, **morir**, **decidir**, **recordat**, **reunir**.

Justificació: s'accentuen els mots aguts que acaben en una de les 12 terminacions.

Mots plans amb accent: **exèrcit**, **difícil**.

Mots plans sense accent: **antiga**, **conserva**, **primeres**, **havia**, **emprendre**, **aventura**.

Justificació: s'accentuen els mots plans que no acaben en cap de les dotze terminacions.

h **es** conserva / **és** la història / **les** primeres
 [s] [z] [s]

i Resposta model:

[r̄]	[gz]	[j]	[dʒ]
narració rei recordat reunir	exèrcit	creixien naixement	ferotge mitjà

[ʒ]	[ks]	[z]	[s]
jardí ja Jordi	Direcció explica expressen	nosaltres	ciutats decidir servent travessar consells expressen

j El so de **[s]** es pot escriure amb 4 grafies:

s: a principi de mot (**servent**), entre vocal-consonant / consonant-vocal (**conserva**), i a fi de mot (**primeres**).

ss: entre vocals (**travessar**, **expressar**).

c + e, i (**ciutats**).

ç + a, o, u.